

Na osnovu člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 32/10 – prečišćeni tekst), člana 55. Statuta Općine Ilijaš ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 20/09 - prečišćeni tekst i 46/18) i člana 90. Poslovnika Općinskog vijeća Ilijaš ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 19/22 i 16/23), Općinsko vijeće Ilijaš na svojoj redovnoj 30. sjednici, održanoj dana 28.09.2023. godine, donosi

ODLUKU
o usvajanu "Gender akcionog plana Općine Ilijaš
za period od 2023. do 2027. godine"

I

Usvaja se "Gender akcioni plan Općine Ilijaš za period od 2023. do 2027. godine".

II

Sastavni dio ove Odluke je "Gender akcioni plan Općine Ilijaš za period od 2023. do 2027. godine".

III

Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj: 01/1-02-2353-4/23
Ilijaš, 28.09.2023.godine

Predsjedavajuća
Općinskog vijeća Ilijaš

Alma Mešić, BA nov.

Gender akcioni plan Općine Ilijaš

za period od 2023. do 2027. godine

Septembar, 2023. godine

Sadržaj

1. OSNOVNI POJMOVI I DEFINICIJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA	3
2. UVOD	5
3. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA	8
PRAVNI OKVIR ZA IZRADU GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE ILIJAŠ	10
4. RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U OPĆINI ILIJAŠ	12
OSNOVNI PODACI	12
INSTITUCIONALNI MEHANIZAM ZA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA OPĆINE ILIJAŠ SARAJEVO	14
RODNO-ODGOVORNA ANALIZA BUDŽETA OPĆINE ILIJAŠ	14
STANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U OPĆINI ILIJAŠ	16
<i>Stanovništvo</i>	16
<i>Obrazovanje</i>	18
<i>Tržište rada</i>	23
<i>Nasilje nad ženama i nasilje u porodici</i>	26
<i>Javni život</i>	28
5. STRUKTURA GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE ILIJAŠ	30
6. CILJEVI I AKTIVNOSTI GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE ILIJAŠ ZA PERIOD 2023. – 2027. GODINE	31
KOMISIJA ZA LJUDSKA PRAVA, RAVNOPRAVNOST SPOLOVA, PREDSTAVKE I PRIJEDLOGE	31
7. MONITORING I EVALUACIJA GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE ILIJAŠ	55

I. Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova

Diskriminacija po osnovu spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba zasnovano na spolu zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.

Direktna diskriminacija po osnovu spola postoji kada je osoba ili grupa osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili grupu osoba u istoj ili sličnoj situaciji.

Indirektna diskriminacija po osnovu spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovela, dovodi ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili grupu osoba jednog spola u poređenju sa osobom ili grupom osoba drugog spola.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje po osnovu spola kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, ili kojim se postiže takav učinak.

Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba, ili kojim se postiže takav učinak, naročito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Nasilje po osnovu spola je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem koje sputava osobu ili grupu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života. Nasilje po osnovu spola uključuje, ali se ne ograničava, na

- a. nasilje koje se dešava u porodici ili domaćinstvu;
- b. nasilje koje se dešava u široj zajednici;
- c. nasilje koje počine ili tolerišu organi vlasti i drugi ovlašteni organi i pojedinci;
- d. nasilje po osnovu spola u slučaju oružanih sukoba.

Viktimizacija je oblik diskriminacije koji postoji kada se osoba ili grupa osoba dovede u nepovoljniji položaj zbog: odbijanja naloga za diskriminatornim postupanjem, prijave diskriminacije, svjedočenja u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola, ili ako je na bilo koji drugi način osoba sudjelovala u postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola.

Spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola.

Gender/rod predstavlja sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo

prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije, i kroz vrijeme su promjenljivi.

Ravnopravnost spolova znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Jednak tretman svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola.

Jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno sudjelovanje po osnovu spola.

Diskriminacija u jeziku postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam.

Institucionalni mehanizmi za jednakopravnost spolova predstavljaju tijela koja su uspostavljena od nadležnih zakonodavnih, izvršnih i organa uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini radi provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koordiniranja i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provođenja međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.

Rodno senzitivno ili odgovorno budžetiranje je neophodno sredstvo koje podrazumijeva poštivanje načela ravnopravnosti spolova tokom pripreme budžeta, te raspodjele i dodjele finansijskih resursa. Rodno budžetiranje predstavlja sagledavanje javnih politika na svim nivoima budžetskog procesa i restrukturiranje prihoda i rashoda kako bi se uzele u obzir potrebe i prioritete različitih grupa žena i muškaraca imajući u vidu njihove različite uloge u porodici, ekonomiji i društvu. Rodno budžetiranje uključuje dva osnovna koraka: rodnu analizu budžeta i njeno provođenje kroz preraspodjelu budžeta. Rodnom analizom budžeta razvrstavaju se troškovi i prihodi naspram njihovog različitog utjecaja na žene i muškarce i time se uočavaju mjesta gdje su sakupljanje i distribucija državnog novca nepravedni.

2. UVOD

Gender akcioni plan (GAP) Općine Ilijaš je strateško-planski dokument općine koji svojom implementacijom treba da potiče budući rast i razvoj zajednice, te unaprijedi ravnopravnost spolova u zajednici. Uvođenje principa ravnopravnosti spolova u razvojne politike, strategije, projekte i programe je od posebnog značaja na lokalnom nivou, jer je lokalni nivo vlasti najneposredniji i najbliži građanima/kama.

Ravnopravnost spolova predstavlja jednaka prava i slobode, vidljivost i zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života. Postizanje ravnopravnosti spolova je ključno za zaštitu fundamentalnih ljudskih prava, razvijanje demokratskog društva, poštovanje vladavine prava, te ekonomski rast i konkurentnost. Iako je vidljiv napredak Bosne i Hercegovine u oblasti ravnopravnosti spolova razlike su prisutne u mnogim područjima.

Gender akcioni plan Općine Ilijaš se odnosi na period od 2023. do 2027. godine i usklađen je sa odgovarajućim strateškim dokumentima i politikama koje se odnose na tematiku rodne ravnopravnosti i lokalnog razvoja, i to sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine, Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine (2018.-2022.), kao i sa drugim strategijama na državnom, entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou.

Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini obaveza svakog nivoa vlasti se sastoji od sljedećih segmenata:

- (a) analizu stanja spolova u određenoj oblasti;
- (b) implementaciju donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;
- (c) mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.

Gender akcioni planovi na nivou jedinica lokalne samouprave su stoga najefikasniji način provođenja ove obaveze.

U Statutu Općine Ilijaš definisano je:

„II ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA I SARADNJA SA OMBUDSMENIMA

Član 16.

Općina će se zalagati da svi građani koji žive na njenom području ostvaruju ljudska prava i osnovne slobode utvrđene u odredbama člana II.A.1-7 Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i međunarodnim instrumentima sadržanim u aneksu Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 17.

Općinski organi vlasti, svaki u okviru svoje nadležnosti dužni su primjenjivati i poštovati prava i slobode građana, poduzimati potrebne mjere i aktivnosti u cilju osiguranja uslova za ostvarivanje i zaštitu prava i sloboda koja su utvrđena navedenim odredbama i propisima u prethodnom članu.

Član 18.

Radi zaštite ljudskih prava i sloboda i kontrole rada svih organa vlasti općine u ovoj oblasti, Općinsko vijeće obrazuje odgovarajuću komisiju. Broj članova, način njihovog imenovanja, te nadležnosti komisije iz prethodnog stava utvrđuju se poslovníkom Općinskog vijeća.

Član 19.

Na zahtjev ombudsmena i njegovih zamjenika, radi prikupljanja informacija u cilju zaštite ljudskih prava i sloboda općinski organi vlasti i institucije koje imaju javna ovlaštenja dužni su dati potrebne informacije, dokumente i spise, omogućiti uvid u službena dokumenta, uključujući i tajne upravne spise zbog ispitivanja

djelatnosti općinskih organa vlasti, institucija ili osoba koje negiraju ljudska prava i slobode.

Član 20.

Općinski organi vlasti, svaki u okviru svojih nadležnosti, dužni su saradivati sa međunarodnim promatračkim tijelima za ljudska prava osnovana za Bosnu i Hercegovinu i Federaciju Bosne i Hercegovine, kao sa nadzornim tijelima osnovanim instrumentima navedenim u aneksu Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 21.

Općinski načelnik odgovoran je za saradnju i omogućavanje ostvarivanja funkcije ombudsmena i međunarodnih nadzornih tijela u općini posebno za saradnju općinskih službi za upravu i općinskih institucija koje imaju javna ovlaštenja predviđena ustavom, zakonom i ovim Statutom.“

Inicijativa za izradu Gender akcionog plana pokrenuta je od strane Predsjedavajuće Općinskog Vijeća. Uvažavajući inicijativu, Općinski načelnik formirao je Radnu grupu za izradu Gender akcionog plana za period od 2023. do 2027. godine kao strateškog dokumenta za dosljedno provođenje statutarnih obaveza jer se njime osigurava koordinirano i usmjereno djelovanje kako Općinskih službi tako i Općinskog vijeća.

Evropska Povelja o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou predviđa da će lokalne zajednice, u skladu sa svojim nadležnostima “priznati, poštovati i primjenjivati relevantna prava i principe ravnopravnosti između žena i muškaraca i boriti se protiv nepovoljnog položaja i diskriminacije na osnovu spola” (Član 8.). Povelja priznaje jednako pravo žena i muškaraca da učestvuju u političkom i građanskom životu (Član 2. i 3.), kao i pravo žena da se njihova pitanja rješavaju ravnopravno, nepristrasno, pravedno i u prihvatljivom roku (Član 3.), te obavezuje potpisnice da provode niz koraka kojima će omogućiti ostvarivanje ovih prava u praksi.

Metodologija izrade Gender akcionog plana Općine Ilijaš bazirana je na pristupu Evropske povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnom nivou kao i Priručniku za ostvarivanje ravnopravnosti spolova na lokalnom nivou koji je izdao Gender Centar Vlade FBiH.

Sam Gender akcioni plan je usklađen sa pristupom Strategije razvoja Općine Ilijaš za period 2021-2027.¹ Vizija koja je definirana u Strategiji je:

„Stabilna i sigurna lokalna zajednica, čiste životne sredine, povoljnog poslovnog okruženja i ujednačenog urbanog i ruralnog razvoja.”

Strategijom su definirani strateški ciljevi, među kojima su i 2. *Ubrzavanje održivog lokalnog ekonomskog rasta i razvoja* i 3. *poticanje prosperitetnog i inkluzivnog društvenog razvoja*. Registrovan je veći broj nezaposlenih osoba ženskog spola u odnosu na osobe muškog spola, pa se time i definiraju mjere kojima se planira smanjenje broja nezaposlenih žena prema stepenu stručnog obrazovanja, kao što su: unaprijediti uslove za održiv razvoj ruralnih područja Općine Ilijaš, unaprijeđenje razvoja turizma, uspostava novih industrijsko-poslovnih zona, modernizacija postojeće poslovne infrastrukture, digitalizacija servisa prema investitorima, institucionalna podrška poduzetništvu, strateško-planski pristup u rješavanju problema mladih, unaprijeđenje obrazovne infastrukture (na svim nivoima obrazovanja) i inkluzija marginaliziranih grupa. Indikator za praćenje mjera jeste upravo broj nezaposlenih žena prema stepenu stručnog obrazovanja. Ključna poruka odnosno komentar ovako definiranog indikatora glasi: “Analizirajući vrijednosti indikatora za Kanton Sarajevo uočljivo je kontinuirano

¹ Dostupna na [STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE ILIJAŠ \(ilijas.ba\)](http://ilijas.ba)

smanjenje broja nezaposlenih žena sa SSS, VŠS i VSS sve do 2020. godine, kada se počinje povećavati broj (negativne posljedice pandemije COVID - 19). U periodu 2017-2020. godina u općini Ilijaš se nisu desile značajnije promjene. U periodu prije pandemije zabilježen je određeni pozitivan trend u smanjenju broja nezaposlenih žena, a pojavom pandemije je poništen prethodno ostvareni napredak.”²

² [STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE ILIJAŠ \(ilijas.ba\)](http://ilijas.ba)

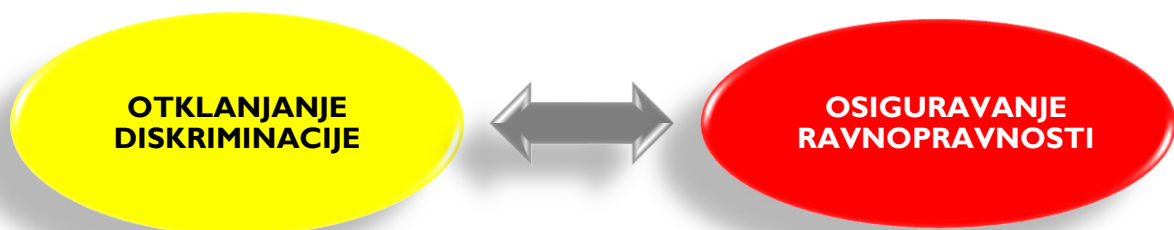
3. Pravni i institucionalni okvir za ravnopravnost spolova

Ustav BiH garantira visok stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda jer sadrži 15 najvažnijih instrumenata za zaštitu ljudskih prava, među kojima je i CEDAW čime se BiH obavezuje da primjeni najviše međunarodno priznate standarde ljudskih prava.

Ujedinjene nacije (UN) kao i države članice UN imaju, u skladu s Poveljom UN, obavezu da promoviraju prava čovjeka, dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti bez ikakve diskriminacije, što uključuje i zabranu diskriminacije na osnovi spola. Države članice su obavezne poštovati i promovirati ljudska prava i slobode kao osnove ekonomskog razvoja, mira i međunarodne sigurnosti. Nastavljajući pravnu tradiciju bivše Jugoslavije, ove obaveze je preuzela Bosna i Hercegovina kao članica UN od 22. maja 1992. godine. Na nivou Ujedinjenih nacija najvažniji dokumenti iz oblasti ravnopravnosti spolova je Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena – CEDAW.

Ravnopravnost spolova je osnovno pravo, zajednička vrijednost cijele Evropske unije, i predstavlja neophodan uslov za postizanje ciljeva Evropske unije koji se tiču razvoja, zapošljavanja i socijalne kohezije. Princip ravnopravnosti spolova i jednakog tretmana i jednakih mogućnosti za žene i muškarce je jedan od osnovnih pravnih principa Evropske unije, sadržan u osnivačkom ugovoru, kao i u mnogim direktivama, koje su transpozicijom inkorporisane u unutrašnje zakonodavstvo država članica. U tom kontekstu je od posebnog značaja treći Gender akcioni plan Evropske unije koji potvrđuje da je jedan od osnovnih prioriteta članica EU ali i prioriteta u predpristupnom procesu ravnopravnost spolova.

Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH³ (ZoRS BiH) donešen je 2003. godine, a izmijenjen i dopunjen je 2009., čime su pravni standardi ravnopravnost spolova utvrđeni Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena postali sastavni dio pravnog sistema BiH. Zakon je najvažniji instrument za razvijanje svijesti o pitanjima ravnopravnosti spolova i uvođenje principa ravnopravnosti spolova u javne politike i propise. Ovaj zakon uređuje, promovira i štiti ravnopravnost spolova i zabranjuje diskriminaciju, te jamči jednake mogućnosti svim građanima/kama, kako u javnoj tako i u privatnoj sferi života. Ciljevi Zakona u pogledu zabrane diskriminacije i osiguranja ravnopravnosti spolova su prikazani shematski ispod.

Pored toga, Zakon obavezuje sva državna tijela, na svim nivoima organizacije vlasti, i tijela lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu, da osiguraju i promoviraju ravnopravnu zastupljenost

³ Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 32/10)

spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju.

Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH je utvrđeno postojanje i obaveza uspostavljanja institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova. Ovo je izuzetno bitna pravna garancija, jer osigurava pravnu sigurnost institucija za ravnopravnost spolova. U skladu sa ZoRS BiH, ključni institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova su Agencija za ravnopravnost spolova BiH Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i, na entitetskom nivou, Gender Centar Federacije BiH i Gender centar - Centar za jednakost i ravnopravnost spolova Vlade Republike Srpske.

Agencija i entitetski gender centri su ključne institucije za kreiranje sveobuhvatnog, sistemskog i koordiniranog pristupa provođenju ZoRS-a. Agencija i gender centri također zaprimaju i obrađuju molbe, žalbe i predstave osoba i grupa osoba u kojima se ukazuje na povrede nekog prava iz ZoRS BiH u skladu sa Jedinstvenim pravilima za primanje i obrađivanje zahtjeva za ispitivanje povreda Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 72/12). Agencija i gender centri pružaju stručnu podršku drugim institucijama u procesu provođenja obaveza iz ZoRS-a.

Mreža institucionalnih mehanizama za gender pitanja u BiH obuhvata i zakonodavnu i izvršnu vlast na svim nivoima vlasti. Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH, komisije za ravnopravnost spolova Doma naroda i Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH, te Odbor jednakih mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske su aktivne i održavaju redovne sjednice, uključujući i tematske sjednice.

Osnovane su komisije za ravnopravnost spolova kantonalnih skupština u Federaciji BiH, a na lokalnom nivou djeluju komisije u okviru općinskih vijeća/skupština opština u skoro svim općinama u BiH. Oko 30% lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini je razvilo i/ili usvojilo i implementiralo lokalne akcijske planove za ravnopravnost spolova.

Kako bi se osigurala dosljedna implementacija Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH 2006. godine usvojen je prvi Gender akcioni plan u BiH⁴ (GAP BiH) za period 2006 -2011, kao prvi strateški dokument za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u sve oblasti javnog i privatnog života (eng. *gender mainstreaming*). Drugi GAP BiH⁵ usvojen je 2013. godine za period 2013 -2017, a nakon toga i GAP BiH⁶ za period od 2018 – 2022. godine. GAP je strateški dokument koji sadrži strateške ciljeve, koji definišu prioritetne oblasti djelovanja, te programe i mjere za ostvarivanje tih ciljeva. Jedna od prioritetnih oblasti je rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima.

Cilj GAP BiH je da usmjeri resorna ministarstva i druge institucije u radu na uključivanju principa ravnopravnosti spolova u skladu sa članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova BiH, koji propisuje obaveze nadležnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH. Na osnovu GAP BiH-a, institucije BiH donose godišnje operativne planove koji omogućavaju sistemsko i koordinirano djelovanje u procesu *gender mainstreaming-a* u institucijama.

Pored GAP BiH, doneseni su i sprovode se i druge, sektorske, javne politike i strategije na nivou države

⁴ Gender akcioni plan u BiH („Službeni glasnik BiH, broj 41/09)

⁵ Gender akcioni plan u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 98/13)

⁶ Gender akcioni plan u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 89/18)

i entiteta, koje doprinose uvođenju principa ravnopravnosti spolova u specifične prioritetne oblasti (nasilje na osnovu spola, rod i sigurnost, unapređenje položaja žena na selu, rodno odgovorno budžetiranje). Na nivou države usvojen je treći po redu Akcioni plan za implementaciju Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u BiH za period 2018-2022. godine, kao i Okvirna Strategija za provedbu Konvencije Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici za period 2015-2018 godine („Službeni glasnik BiH“, broj 75/15).

Pravni okvir za izradu Gender akcionog plana Općine Ilijaš

Uzimajući u obzir strukturu i ustavom određenu podjelu nadležnosti između različitih nivoa vlasti u BiH, donošenjem Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, Bosna i Hercegovina se odlučila da osigura mrežu institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na svim nivoima vlasti te je utvrđena obaveza svih nivoa vlasti da aktivno djeluju za ravnopravnost spolova i otklanjanje diskriminacije na osnovu spola. Ova obaveza je utvrđena u članu 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH koji glasi:

Član 24.

- (1) Organi vlasti na državnom i entitetskom nivou, kantonalni organi i organi jedinica lokalne samouprave, pravne osobe sa javnim ovlaštenjima, pravne osobe u većinskom vlasništvu države, u okviru svojih nadležnosti, dužni su poduzeti sve odgovarajuće i potrebne mjere radi provođenja odredbi propisanih ovim Zakonom i Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
 - a) donošenje programa mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima i na svim nivoima vlasti;
 - b) donošenje novih ili izmjenu i dopunu postojećih zakona i drugih propisa radi usklađivanja sa odredbama ovog Zakona i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;
 - c) provođenje aktivnosti i mjera Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine kroz redovne programe rada uz osiguranje budžetskih sredstava;
 - d) osiguranje prikupljanja, vođenja, analize i prikazivanja statističkih podataka razvrstanih po spolu;
- (2) Sastavni dio programa mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima uključuje, ali se ne ograničava na:
 - a) analizu stanja spolova u određenoj oblasti;
 - b) implementaciju donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;
 - c) mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.
- (3) Nadležni zakonodavni, izvršni i organi uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini obavezni su osnovati odgovarajuće institucionalne mehanizme za ravnopravnost spolova koji će provoditi Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, koordinirati realizaciju programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osigurati provođenje međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.
- (4) Nadležni državni, entitetski i kantonalni organi vlasti, kao i organi jedinica lokalne samouprave dužni su sve propise i druge akte iz svoje nadležnosti prije upućivanja u zakonsku proceduru dostaviti na mišljenje institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova radi usaglašavanja sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Upravo je ovaj član Zakona o ravnopravnosti spolova osnovni pravni osnov za donošenje Gender akcionog plana Općine Ilijaš budući da se donošenjem ovog akcionog plana osigurava dosljedna primjena ovog Zakona, ali i drugih obaveza općine u pogledu ravnopravnosti spolova. To je također slučaj i sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine koji prepoznaje značaj djelovanja i ulogu lokalnih vlasti kada je u pitanju postizanje ravnopravnosti spolova. Kao nosioci odgovornosti, a u skladu s nadležnostima lokalnih vlasti, tijela jedinica lokalne samouprave su prepoznati u Strateškom cilju 1. zajedno sa tijelima odnosno institucijama Kantona, Federacije BiH kao i institucija BiH.

Strateški cilj 1. je izuzetno važan za kreiranje svih aktivnosti lokalnih zajednica jer prepoznaje ključne prioritete u oblasti ravnopravnosti spolova kao i ciljeve koji bi se trebali postići do kraja provođenja Gender akcionog plana BiH. Na taj način dat je okvir djelovanja i lokalnih zajednica. Prioritetne oblasti Gender akcionog plana BiH (1. sprječavanje i suzbijanje nasilja na osnovu spola, 2. javni život i donošenje odluka, 3. rad, zapošljavanje i donošenje odluka, 4. obrazovanje, nauka kultura i sport, 5. zdravlje, prevencija i zaštita i 6. socijalna zaštita) predstavljaju osnov svih programa mjera koje se donose na lokalnom nivou.

4. Ravnopravnost spolova u Općini Ilijaš

Za potrebe analize stanja ravnopravnosti spolova u Općini Ilijaš izvršeno je prikupljanje i analiza dostupnih informacija i podataka što predstavlja i prvi korak u smislu člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Analiza stanja ravnopravnosti spolova je sagledana iz ugla ravnopravnosti spolova što omogućava utvrđivanje oblasti u kojima eventualno postoji diskriminacija ili nejednakost u pristupu pravima, koristima i resursima između žena i muškaraca, djevojčica i dječaka po pojedinim oblastima. Pored toga ovaj pristup omogućuje da se istraže uzroci takvog stanja kao i da ukaže na to kako se oni mogu promijeniti jer daje osnovu na kojoj će se temeljiti akcioni plan.

Za potrebe ove analize prikupljeni su sljedeći podaci:

1. statistički podaci Zavoda za statistiku,
2. administrativni podaci općinskih organa i službi,
3. urađena je analiza ključnih propisa i dokumenata Općine;
4. korištene su druga istraživanja i studije te stručna mišljenja.

Ovaj pristup je omogućio:

1. da ukaže na prioritete i ključne ciljeve koje je potrebno ostvariti i
2. da omogući utvrđivanje trenutnog stanja (ne)ravnopravnosti spolova kao i da utvrdi način na koji će se promjene mjeriti.

Osnovni podaci

Općina Ilijaš pripada Kantonu Sarajevo i zauzima površinu od 309 km². Graniči sa općinama Visoko, Breza, Vareš i Olovo, koje pripadaju Zeničko-dobojskom kantonu, općinama: Sokolac i Istočni Stari Grad, koje pripadaju Republici Srpskoj, i općinama: Vogošća, Stari Grad, Novi Grad i Centar, koje pripadaju Kantonu Sarajevo. Prema Popisu iz 2013. godine u Općini Ilijaš je bilo 19 603 stanovnika, od čega je 9 381 stanovnik muškog spola i 10 222 stanovnica ženskog spola. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku⁷, u 2021. godini u Općini Ilijaš je bilo ukupno 20 716 stanovnika i to 9 940 osoba muškog spola i 10 776 osoba ženskog spola.

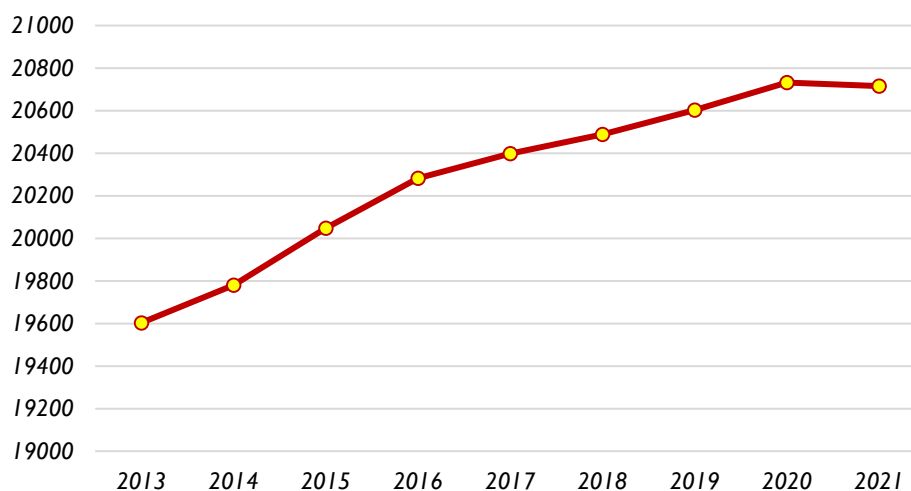
U odnosu na 2017. godinu, broj stanovnika u Općini Ilijaš se povećao za 1,56%, pri čemu je procenat povećanja broja stanovnika manji kod osoba ženskog spola (1,45%), u odnosu na povećanje broj osoba muškog spola (1,68%).⁸

Povećanje boja stanovnika u odnosu na 2013. godinu za Općinu Ilijaš iznosi 5,7%, a prema projekcijama, povećanje bi se trebalo nastaviti i u narednim godinama.

⁷ Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Demografska statistika 2021., 2022. godine

⁸ „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2022, dostupna na https://zpr.ks.gov.ba/sites/zpr.ks.gov.ba/files/demografska_analiza_ks_po_opcinama_13-21.pdf

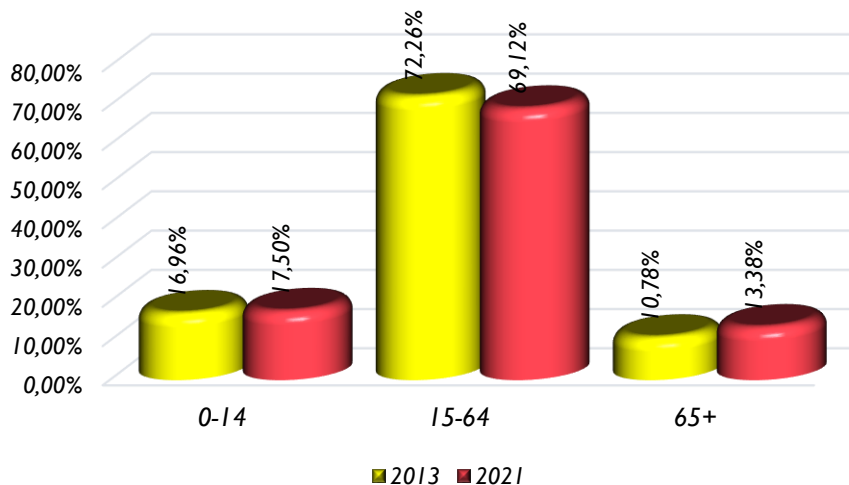
Stanovništvo u Općini Ilijaš od 2013. do 2021.

Izvor: „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2022.

Prema podacima dostupnim u dokumentu „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, evidentno je da se broj radno sposobnog stanovništva, odnosno stanovništva starosne strukture od 15 do 64. godine smanjio u periodu od 2013. godine do 2021. godine, a prema procjenama trend smanjenja će se i nastaviti.

Starosna struktura stanovništva

Izvor: „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2022.

U Općini Ilijaš je 14 mjesnih zajednica (74 naseljenih mjesta) koje građanima omogućavaju da aktivno učestvuju u svim zbivanjima na području općine.

Na temelju indikatora koje prikuplja Federalni zavod za programiranje razvoja za 2021. godinu, kao što su BDP po glavi stanovnika i ukupni indeks razvijenosti općina, Općina Ilijaš spada u II grupu po indeksu razvijenosti i po rangju je na 17 mjestu sa indeksom za 2021. godinu od 1,01. Posmatrajući Federaciju

BiH, najveći procenti ukupnih subvencija izdvojenih za mala i srednja preduzeća zabilježeni su u Općini Ilijaš (93,1% od ukupnih subvencija i grantova, odnosno 3,7% ukupnog realiziranog budžeta)⁹. Ukupan broj registriranih poslovnih subjekata na području općine je 1167, a analiza registriranih pravnih lica po standardnoj klasifikaciji djelatnosti ukazuje na to da se većina ekonomske aktivnosti na području Općine Ilijaš odvija u oblasti trgovine na veliko i malo, a potom u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribolova, te prerađivačke industrije i ostalih uslužnih djelatnosti. Najveći broj obrta je registriran u Poljoprivredi, šumarstvu i ribolovu.¹⁰

Institucionalni mehanizam za ravnopravnosti spolova Općine Ilijaš Sarajevo

U skladu sa svojom nadležnosti, Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge predstavlja institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Općinskog vijeća koji ima nadležnosti koje su predviđene članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH. Pored općih nadležnosti u pogledu promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda Komisija je izričito nadležna za praćenje i promoviranje ravnopravne zastupljenosti spolova na nivou lokalne zajednice kao i ostvarivanje saradnje sa nevladinim organizacijama koje se bave pitanjem ravnopravnosti spolova i saradnje sa Gender centrima odnosno Gender Centrom Vlade FBiH i Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine.

Član 40.

(Poslovnik Općinskog vijeća Ilijaš, "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 19/22)

Komisija za zaštitu ljudskih prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge

Razmatra pitanja koja se odnose na:

- prigovore, predstavke i prijedloge koje građani upućuju ili neposredno podnose Vijeću;*
- razmatranje, analiziranje i proučavanje problema kojima se pokreće pitanje odgovornosti javnih dužnosnika koje imenuje ili potvrđuje Vijeće i*
- davanje mišljenja o podnesenim prigovorima, predstavkama i prijedlozima.*

Za ostvarivanje ovih nadležnosti kao optimalno rješenje nameće se donošenje Gender akcionog plana Općine Ilijaš, kao instrumenta za usmjereno i koordinirano djelovanje svih općinskih organa i službi za ravnopravnost spolova. U ovom procesu Komisija bi imala primarnu ulogu nadzora nad provođenjem akcionog plana što će biti obrazloženo u dijelu koji se odnosi na oblast monitoringa i evaluacije. Budući da je ovo nova uloga Komisije potrebno je uložiti vrijeme i resurse da se osiguraju neophodni kapaciteti da se preuzme ova uloga. Pored toga potrebno je osigurati i jačanje kapaciteta općinskih službi kako bi u potpunosti preuzele svoje uloge u pogledu kako provođenja aktivnosti Gender akcionog plana tako i provođenja redovnih analiza stanja ravnopravnosti spolova.

Rodno-odgovorna analiza budžeta Općine Ilijaš

U decembru 2022. godine, Općinsko vijeće Ilijaš je usvojilo budžet za 2023. godinu u iznosu od

⁹ Federalni zavod za statistiku, Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2021

¹⁰ Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama, 2022.

20.441.200KM, što je za 2,79% više u odnosu na 2022. godinu.¹¹

Razvojni budžet omogućava da se kroz uvođenje rodno odgovornog planiranja i programiranja osigura da se dostupnim sredstvima utiče na sve razvojne ciljeve tako i na (ne)ravnopravnost spolova.

Pod rednim brojem TI-4b planirani su Tekući transferi pojedincima u iznosu od 1.302.800,00KM što uključuje između ostalog i:

Novčana pomoć nezaposlenim u stanju socijalne potrebe	93.000,00KM
Novčana pomoć – podrška mjera ekon. osnaživanja soc. ugroženih	5.000,00KM
Isplate stipendija	360.000,00KM
Jednokratna novčana pomoć porodicama – mjere natalitetne politike	30.000,00KM
Tekući transferi pojedincima – novčane pomoći za liječenje, u okviru kojeg se odobravaju i novčane pomoći za vantjelesnu oplodnju	65.000,00KM

Izvor: Općina Ilijaš, Budžet za 2023. godinu¹²

Ovi programi ne ukazuju na činjenicu da je procesu izrade budžeta prethodila određena analiza potreba u ovom slučaju osoba ženskog spola. Međutim, rodno odgovorno budžetiranje ne podrazumijeva različite budžetske linije za žene ili muškarce već osiguravanje da žene i muškarci imaju jednake koristi od budžeta te da njihove različite potrebe zadovolje. Pored toga sasvim je jasno da i svi drugi razvojni programi imaju ili mogu imati uticaja na ravnopravnost spolova. Međutim, bez podataka o tome kako se kreiraju prioriteta u okviru navedenih programa nije moguće utvrditi da li oni zaista imaju taj uticaj. Ako se na primjer uzmu u obzir podaci u oblasti zaposlenosti/nezaposlenosti prema kojima je u strukturi nezaposlenih 32% više nezaposlenih osoba ženskog spola onda bi grantovi u okviru Programa aktivne politike zapošljavanja trebali da odgovore na te razlike. Trenutno informacije o tome do koje mjere ovaj program odgovara na ovo stanje ne postoje.

I pored ovih nalaza jasno je da će biti potrebno jačati kapacitete nadležnih općinskih službi da u procesu planiranja svih programa i aktivnosti pa tako i budžeta analiziraju stanje u svojoj oblasti te da u odnosu na utvrđeno stanje utvrde mjere kojima će se osigurati da Općina kroz svoje programe utiče na (ne)ravnopravnost spolova.

¹¹ Izvor: web stranice Općine Ilijaš, [Održana 23. redovna sjednica Općinskog vijeća Ilijaš: Usvojen Budžet Općine Ilijaš za 2023. godinu u iznosu od 20.441.200 KM \(ilijas.ba\)](#)

¹² Dostupan na [00206B45E39C221230092651.pdf \(ilijas.ba\)](#)

Stanje ravnopravnosti spolova u Općini Ilijaš

Za potrebu izrade ovog Gender akcionog plana prikupljeni su dostupni podaci koji su razvrstani po spolu. U tu svrhu prikupljeni su statistički podaci koji su dostavljeni od strane Federalnog zavoda za statistiku, Centralne izborne komisije BiH te su korišteni i administrativni podaci kojima raspolaže Općina Ilijaš. Pored toga izvršena je analiza javno dostupnih podataka o stanju ravnopravnosti spolova u Općini Ilijaš. Svi podaci su analizirani iz ugla ravnopravnosti spolova te su interpretirani u odnosu na trendove (ne)ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

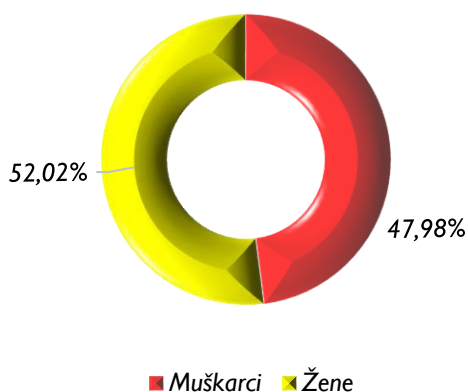
Oblasti za utvrđivanje stanje ravnopravnosti spolova su bazirani na prioritetima koji su prepoznati u Gender akcionom planu Bosne i Hercegovini i to:

- Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima
- Obrazovanje, nauka, kultura i sport
- Socijalna zaštita
- Sprečavanje i suzbijanje nasilja na osnovu spola, uključujući nasilje u porodici kao i trgovinu ljudima
- Javni život i donošenje odluka

Stanovništvo

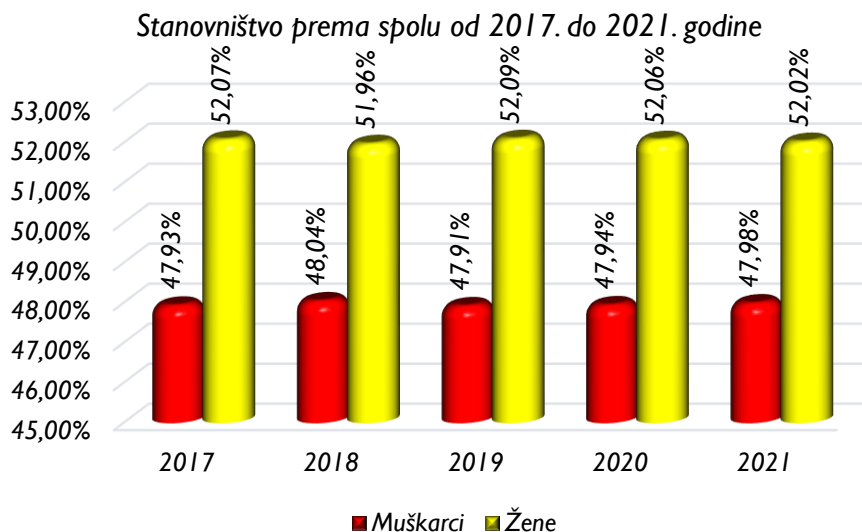
U Općini Ilijaš živi više osoba ženskog spola. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku iz 2022. godine, u 2021. godini je bilo 52,02% osoba ženskog spola i 47,98% osoba muškog spola. Razlika od 4,04% je veća od razlike koja postoji kada se sagledaju isti podaci na nivou BiH i koja iznosi 1.8%.

Stanovništvo prema spolu, 2021. godina

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Demografska statistika 2021., 2022. godine

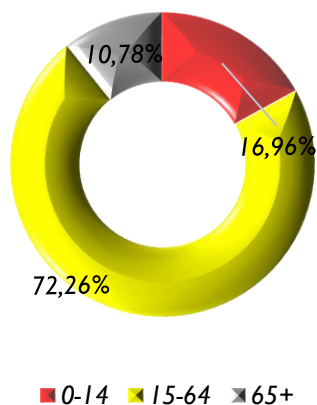
Posmatramo li udio osoba oba spola u ukupnom stanovništvu Općine od 2017. do 2021. godine, možemo zaključiti da se nisu desile velike oscilacije, odnosno da je omjer stanovnika prema spolu približno jednak kroz godine.

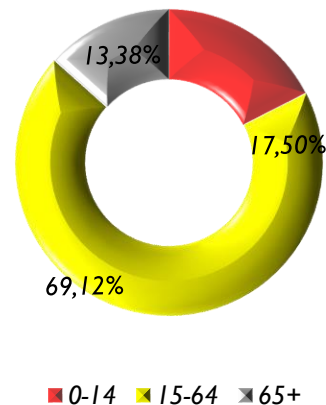
Izvor: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine

Ukoliko se posmatraju dobne skupine stanovništva u periodu od 2013. do 2021. godine, može se zaključiti da se povećalo učešće stanovništva u dobnim skupinama od 0 do 14 godina za 0,54% i skupini od 65+ za 2,60%. Pad učešća stanovništva u dobnj skupini od 15 do 64 godine starosti iznosi 3,14%. Ovaj podatak je zabrinjavajući ukoliko se uzme u obzir da je upravo stanovništvo u dobnj skupini od 15 do 64 godine starosti radno sposobno stanovništvo.

Stanovništvo prema starosnim skupinama u 2013. godini

Stanovništvo prema starosnim skupinama u 2021. godini

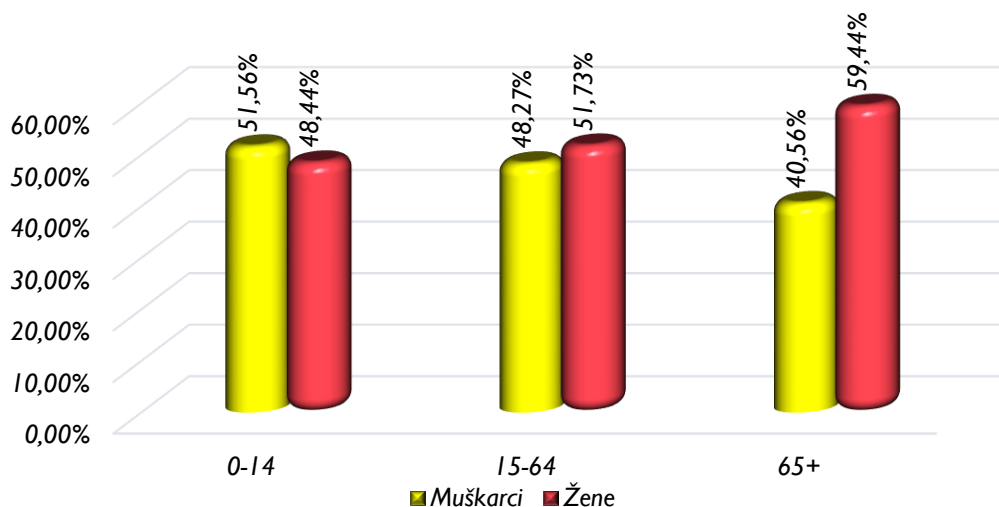

Izvor: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine

Podaci o stanovništvu po starosnim grupama i spolu nisu dostupni nakon 2017. godine. Ukoliko se posmatraju dostupni podaci iz 2017. godine, može se izvesti zaključak da je broj dječaka od 0-14 za 3,13% bio veći u odnosu na broj djevojčica, dok je u svim drugim starosnim grupama bilo više osoba ženskog spola. Najveća razlika je u starosnoj grupi od 65 i više godina starosti gdje je osoba ženskog spola bilo 18,87% više. Uzrok ovih razlika u korist osoba ženskog spola se mogu naći u činjenici da je

životni vijek i očekivani životni vijek veći za osobe ženskog spola. Trenutni očekivani životni vijek za osobe ženskog spola je za 5 godina duži od očekivanog životnog vijeka za osobe muškog spola.

Stanovništvo 2017. godine prema spolu i dobnim skupinama

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama, 2018. godina

Obrazovanje

Obrazovanje je jedan od najvažnijih elemenata u postizanju ravnopravnosti spolova, a posebno u vremenu kada postoji potreba za kontinuiranim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem nezavisno od dobi. U BiH i dalje postoje rodne razlike u obrazovanju u smislu odabira područja studiranja, kao i razlika u stopama završavanja srednjih škola, upisanosti na fakultete, te završavanje istih.

Predškolsko obrazovanje

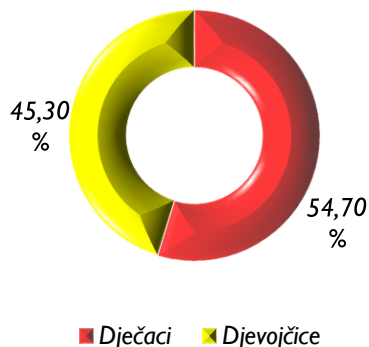
Dostupni podaci za BiH govore da je samo oko 17% djece obuhvaćeno predškolskim odgojem, da samo 50% djece pohađa obavezni predškolski program pred polazak u osnovnu školu. Prema tim podacima BiH je na zadnjem mjestu u Evropi. Pored činjenice da je predškolski odgoj jedan od temelja za uspjeh u nastavku obrazovanja i temelj razvoja svake osobe uključivanje djece u vrtiće je jedan od preduslova za uključivanje roditelja na tržište rada. To se posebno odnosi na majke djece kojima se, u skladu sa trenutnim društvenim okolnostima, povjerava briga o djeci.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku¹³, u Općini Ilijaš su dvije predškolske ustanove koje pohađa 246 djece. U 2021. godini broj djece u predškolskim ustanovama na području Općine je bio znatno manji i iznosio je 181, od čega je 69 djece pohađalo javnu ustanovu, a 112 djece privatnu predškolsku ustanovu. Od ukupnog broja polaznika, 54,7% je bilo dječaka, a 45,30% djevojčica. 20 djece nisu primljeni zbog popunjenosti kapaciteta.

Vlada Kantona Sarajevo je 2020. godine donijela Uredbu o subvencioniranju boravka djece u predškolskim ustanovama na području Kantona. 2021. i 2022. godine su donesene i dopune ove Uredbe. Uredbom se definiše iznos subvencija prema kategorijama koje ostvaruju pravo na subvencioniranje.

¹³ Predškolsko obrazovanje 2022/2023, Federalni zavod za statistiku, 2023. godine

Djeca u predškolskim ustanovama
prema spolu, 2021. godine

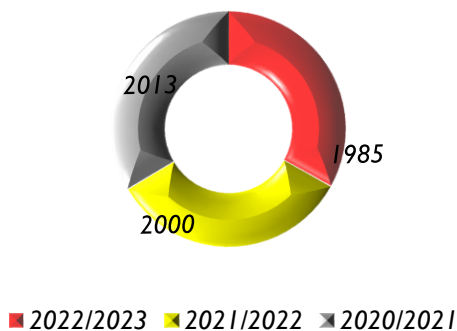
Izvor: Predškolsko obrazovanje 2021, Federalni zavod za statistiku, 2022. godine

Strategija razvoja Općine Ilijaš 2021-2027. prepoznaje potrebu unaprjeđenja predškolskog obrazovanja, odnosno, ustanova koje djeluju u oblasti predškolskog obrazovanja na području Općine Ilijaš, a kao razvojni efekat i doprinos ove mjere ostvarenju prioriteta se navodi „Razvoj obrazovne infrastrukture u predškolskom odgoju i obrazovanju, podrška kontinuiranoj edukaciji nastavnika, te stvaranje boljih uslova rada, uz unaprjeđenje programa predškolskog obrazovanja, u značajnoj mjeri utječe na rezultate koja djeca postižu u predškolskom odgoju i obrazovanju. Kao krajnji efekat imamo stvaranje kvalitetnijih osnova za uspješan nastavak obrazovnog procesa u ustanovama osnovnog obrazovanja.“¹⁴

Osnovno obrazovanje

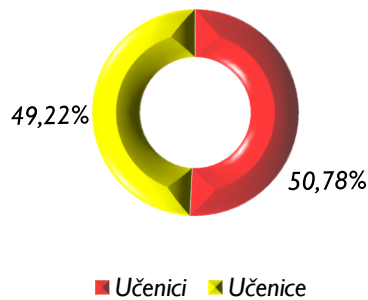
Na području Općine Ilijaš je trinaest osnovnih škola, što uključuje i područne škole i privatnu osnovnu školu. Broj učenika upisanih u osnovne škole se smanjio, u odnosu na prethodnu školsku godinu 0,75%, a u odnosu na školsku 2020/2021. godinu 1,39%.

Učenici upisani u osnovne škole u
prethodne tri školske godine

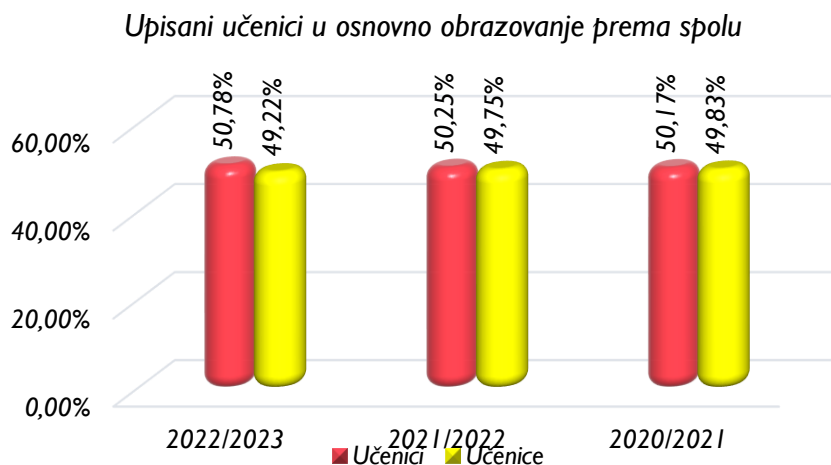
Izvor: Osnovno obrazovanje, Federalni zavod za statistiku

Učenici upisani u osnovne škole u
školskoj 2022/2023. godini

Izvor: Osnovno obrazovanje 2022/2023, Federalni zavod za statistiku, 2022. godine

¹⁴ Strategija razvoja Općine Ilijaš 2021-2027.

Izvor: Osnovno obrazovanje, Federalni zavod za statistiku

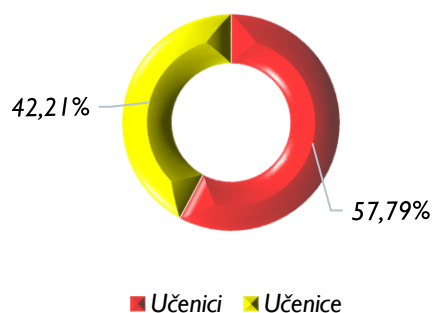
Trenutno je broj dječaka koji su upisani u osnovno obrazovanje za 1,56% veći od broja djevojčica, i ova razlika se u posljednjih godina povećavana u korist dječaka.

Općenito gledano u BiH postoji rodni paritet u osnovnom obrazovanju što potvrđuju i ovi podaci. Iako ne postoje podaci za Općinu Ilijaš, Romkinje u BiH imaju značajno lošije obrazovne rezultate u odnosu na dječake romske nacionalnosti jer skoro 80% Romkinja ne završi čak ni osnovnu školu dok većina dječaka završi školu.

Srednje obrazovanje

Na području Općine Ilijaš su dvije srednje škole u kojima je u školskoj 2022/2023. godini upisano 443 učenika¹⁵ od čega je 42,21% učenica.

Učenici upisani u srednje škole u školskoj 2022/2023. godini

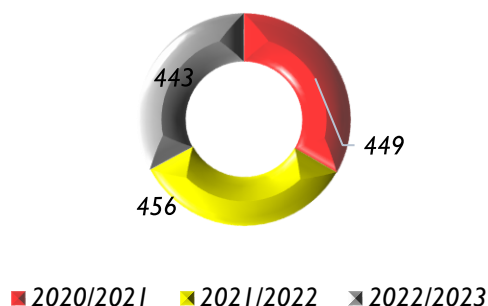

Izvor: Srednje obrazovanje 2022/2023, Federalni zavod za statistiku, 2022. godine

Broj učenika je nešto manji u odnosu na prethodne dvije školske godine, a odnos upisanih učenika i učenica veći.

¹⁵ Srednje obrazovanje 2022/2023, Federalni zavod za statistiku, 2022. godine

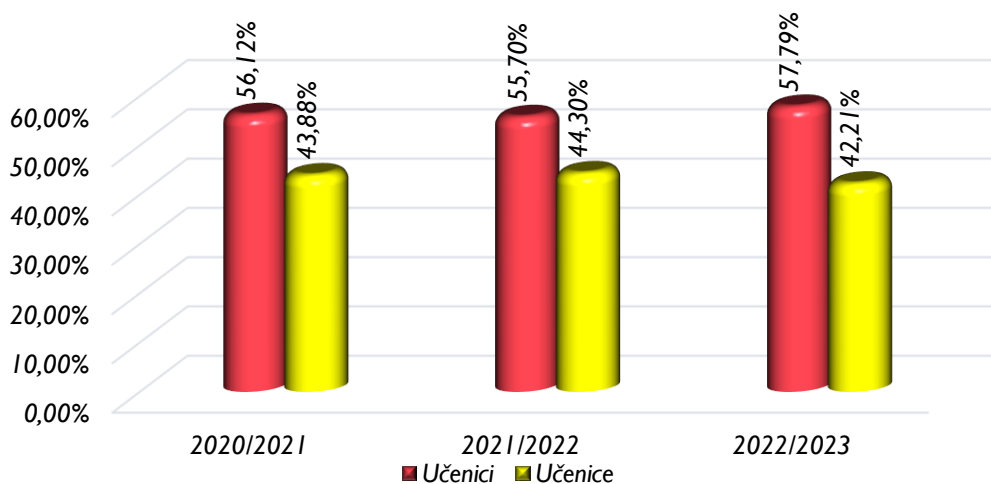
Učenici upisani u srednje škole u prethodne tri godine

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Podaci pokazuju da je skoro 15,58% više dječaka upisalo srednje obrazovanje. Za čitavu BiH stopa prelaska u srednju školu iznosi 98,2 za učenike i 95,6 za učenice te je ovaj podatak (ako je tačan) zabrinjavajući i potrebno je istražiti uzroke kako bi se na adekvatan način odgovorilo na ovaj problem.

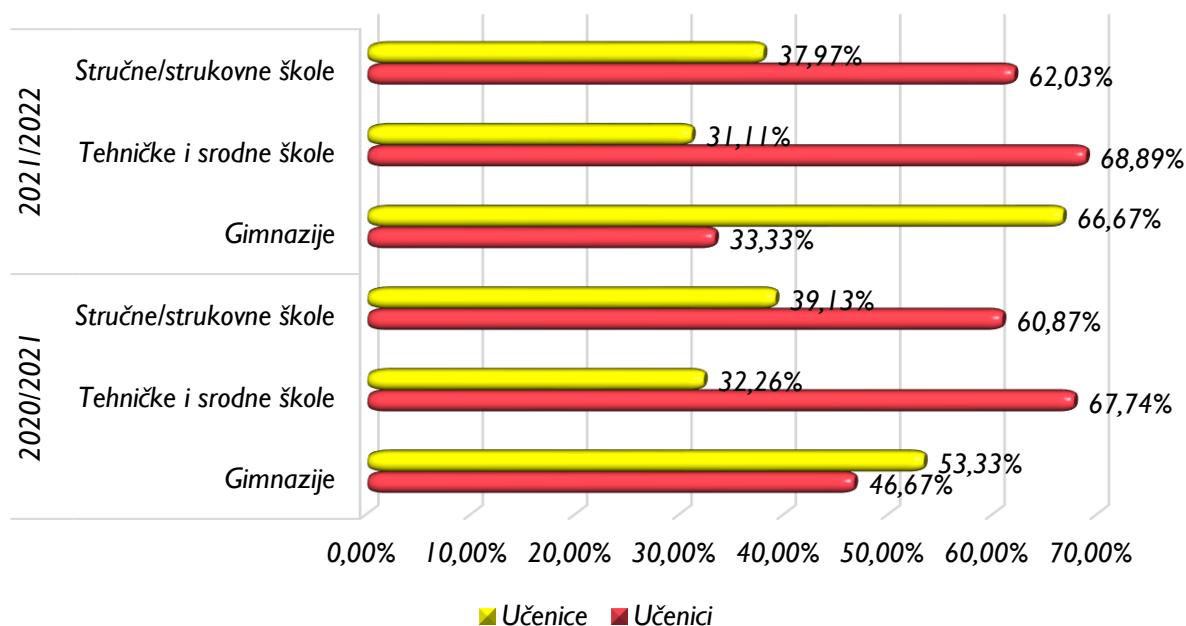
Učenici u prethodne tri godine prema spolu

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U BiH postoje izrazite razlike zastupljenosti muškaraca i žena unutar određenih kategorija srednjeg obrazovanja. Djevojčice dominiraju u strukturi učenika u gimnazijama dok dječaci dominiraju u strukturi učenika u usmjerenim zanimanjima. Ovakve razlike u profiliranju zanimanja između žena i muškaraca direktno utiču i na stanje na tržištu rada i daljem školovanju. Na osnovu podataka Federalnog zavoda za statistiku, u Općini Ilijaš, u školskoj 2021/2022 godini je upisano više učenica od učenika, samo u gimnazijama i to za 33,33%, što odgovara dosadašnjem trendu u Bosni i Hercegovini.

Učenici upisani prema spolu i vrsti škole

Izvor: Kanton Sarajevo u brojkama, Federalni zavod za statistiku

U Budžetu za 2023. godinu Općine Ilijaš planirana su sredstva za stipendiranje učenika i studenata u stanju socijalne potrebe, kao i nadarenih učenika i studenata u iznosu od 360.000,00KM. Na ovaj način, su stipendirana 52 učenika i 5 studenata¹⁶ u stanju socijalne potrebe, ali i posebno nadareni učenici/studenti. Stipendije za učenike i studente se dodjeljuju na osnovu Pravilnika o stipendiranju učenika i studenata u stanju socijalne potrebe, Pravilnika o stipendiranju i nagrađivanju izuzetno nadarenih učenika i studenata i Pravilnika o stipendiranju učenika i studenata sportista sa područja općine Ilijaš.

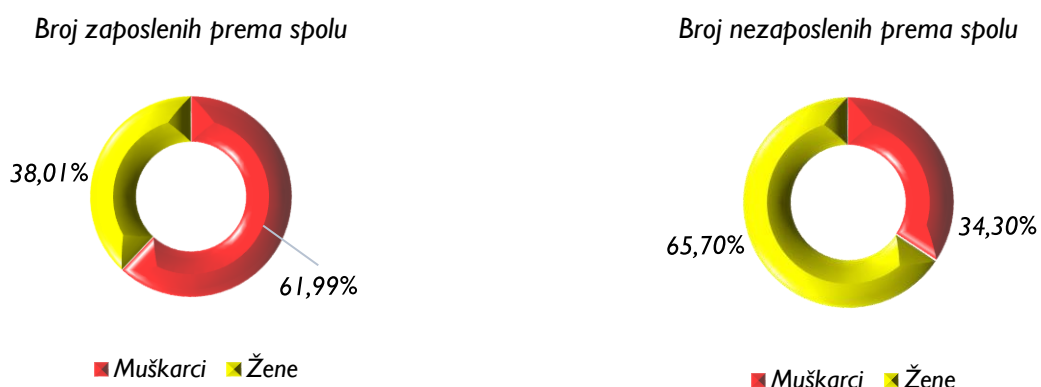
U prethodnim godinama, Općina je dodjeljivala značajan broj stipendija u pravilu, za veći broj učenika i studentica.

2019/2020	133 Učenika	Ž – 83	M - 53
	147 Studenata	Ž - 115	M - 32
2020/2021	156 Učenika	Ž - 102	M – 54
	189 Studenata	Ž - 148	M - 41
2021/2022	180 Učenika	Ž - 119	M - 61
	173 Studenta	Ž - 140	M - 33

¹⁶<https://www.ilijas.ba/PDF/2023/ODLUKAostipendiranjuucenikaistudenataustanjusocijalnepotrebeuskolskojaka demskoj20222023godini.pdf>

Tržište rada

Ravnopravno učešće žena i muškaraca na tržištu rada je jedan od preduslova za postizanje ciljeva ravnopravnosti spolova. U BiH, u svim različitim dobnim skupinama, prihodovnim razredima i lokacijama, muškarci više od žena učestvuju u radnoj snazi. Učešće žena u radnoj snazi u BiH je značajno niže nego što bi se moglo očekivati i trenutno je jedno od najnižih u Evropi. Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, na području Općine Ilijašu na kraju 2022. godine prosječno je bilo zaposleno 4254 (20,53% od ukupnog broja stanovnika), a nezaposleno 4184 osoba odnosno 20,20%. Prema dostupnim podacima, u strukturi zaposlenih je manje osoba ženskog spola (28,01%) dok je u strukturi nezaposlenih više osoba ženskog spola odnosno 65,70%. Treba uzeti u obzir da je od ukupnog broja stanovnika oko 68,8% radno sposobnog stanovništva.

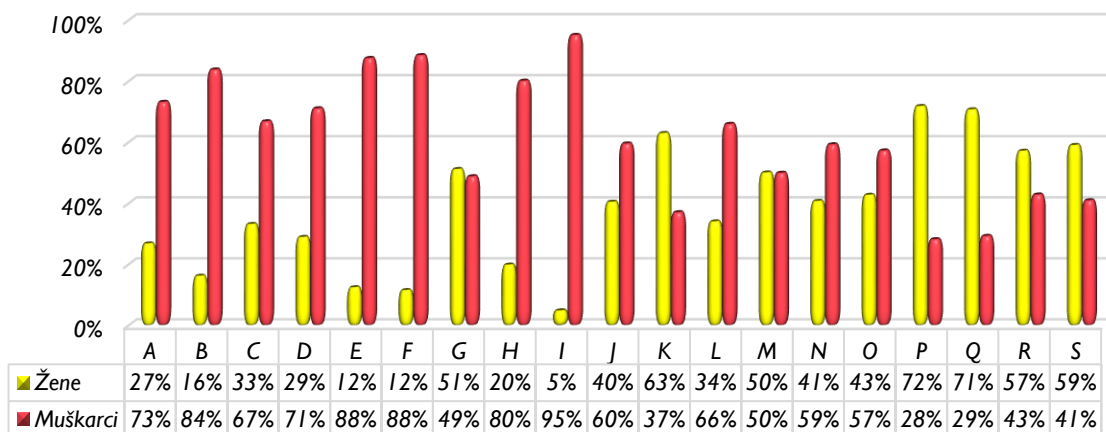
Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje, Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u Federaciji BiH po kantonima i općinama, 2022.

Najveći broj zaposlenih u Kantonu je u oblasti Trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (18%), a potom u oblasti Javne uprave i odbrana; obavezno socijalno osiguranje (11%). U strukturi zaposlenih, osobe ženskog spola su više prisutne u oblastima Obrazovanja, Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite, Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, na osnovu čega se može zaključiti da su osobe ženskog spola više zastupljene u procentu zaposlenih sa visokom i srednjom stručnom spremom dok su u svim drugim oblastima više prisutne osobe muškog spola. Ta razlika se može opravdati i činjenicom da su u obrazovnoj strukturi dječaci prisutniji u usmjerenom obrazovanju.

	Oblasti
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov
B	Vađenje ruda i kamena
C	Prerađivačka industrija
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala
H	Prijevoz i skladištenje
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)
J	Informacije i komunikacije
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti

O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
R	Umjetnost, zabava i rekreacija
S	Ostale uslužne djelatnosti

Zaposleni prema područjima i spolu KS

Izvor: Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, Zaposlenost i plaće u Federaciji BiH po kantonima i područjima djelatnosti KD BiH 2010, 2021.

Jedan od razloga se može pronaći i u rodnoj segregaciji tržišta rada koja predstavlja raspodjelu žena i muškaraca prilikom zapošljavanja u određene sektore, tj. djelatnosti ili grupe djelatnosti.

Kada se analizira pregled glavnih djelatnosti poslovnih subjekata registrovanih na području općine može se zaključiti da je većina subjekata aktivna upravo u uslužnim djelatnostima, a manje u industriji. 22,59% poslovnih subjekata u Općini Ilijaš je registrovano u oblasti Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala gdje su plaće ispod prosječne, dok je 15,34% poslovnih subjekata registrovano u oblasti poljoprivrede, šumarstva i ribolova, a 12,84% u oblasti prerađivačke industrije. U oblasti Ostale uslužne djelatnosti gdje su plaće iznad prosječne registrovano je 10,43% subjekata.

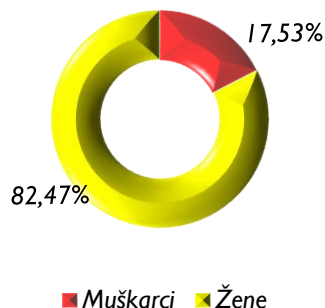
Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	15,34%
Vađenje ruda i kamena	0,17%
Prerađivačka industrija	12,84%
Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0,43%
Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0,60%
Građevinarstvo	3,97%
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	22,59%
Prijevoz i skladištenje	4,40%
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	7,93%

Informacije i komunikacije	0,78%
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1,47%
Poslovanje nekretninama	4,74%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3,02%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,38%
Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	1,81%
Obrazovanje	1,98%
Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	1,55%
Umjetnost, zabava i rekreacija	4,57%
Ostale uslužne djelatnosti	10,43%

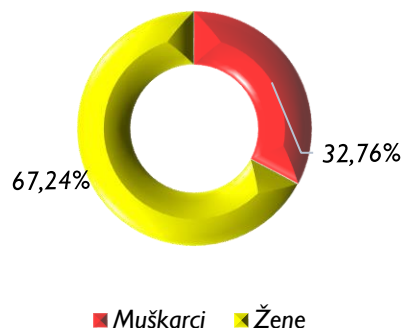
Izvor: Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama 2022.

Osobe ženskog spola čine većinu nastavnog osoblja u osnovnim i srednjim školama, što pokazuje tendenciju profiliranja žena za ovu vrstu zanimanja u većoj mjeri nego muškaraca.

Zaposleni u osnovnom obrazovanju u školskoj 2022/2023. godini

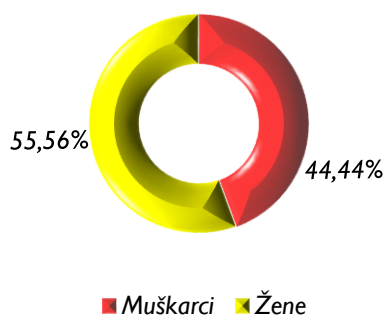
Zaposleni u srednjem obrazovanju u školskoj 2022/2023. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Osnovno obrazovanje školska 2022/2023 godina i Srednje obrazovanje školska 2022/2023 godina

Slično se može zaključiti ako se pogledaju dostupni podaci i o zaposlenosti u strukturi općinskih službi. Od 8 radnih mjesta voditelja službi i pomoćnika načelnika, u Općini je 55,56% osoba ženskog spola.

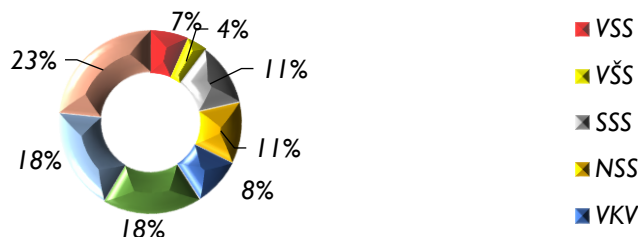
Struktura voditelja općinskih službi

Izvor: web stranice Općine Ilijaš

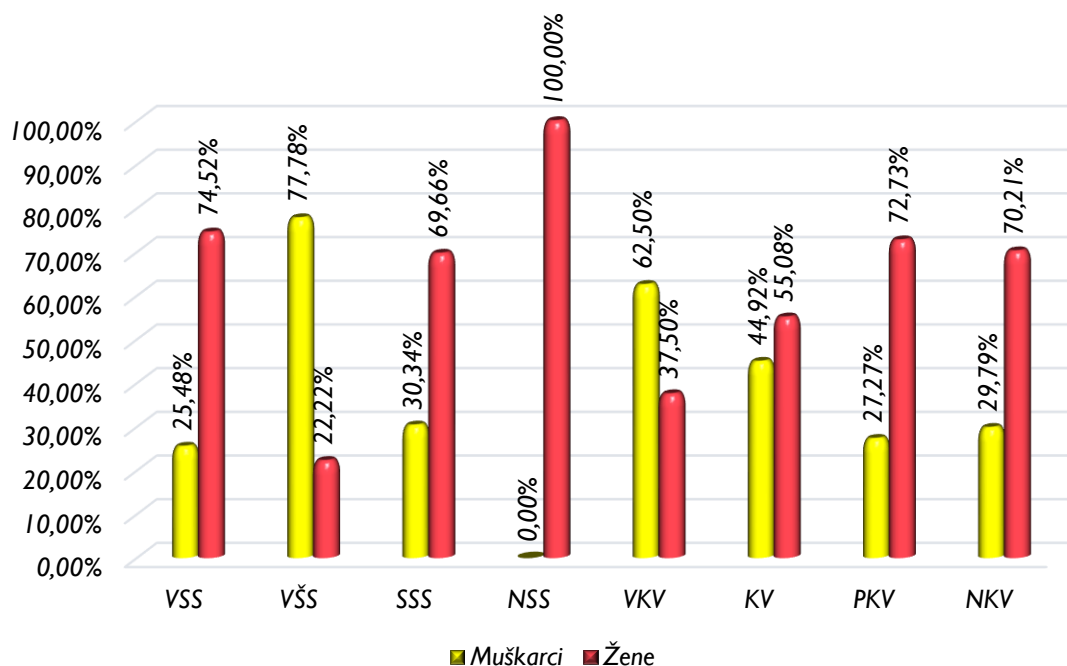
Od ukupnog broja nezaposlenih u Kantonu Sarajevo, u Općini Ilijaš je njih 7,56%, a prema spolnoj strukturi, u Općini Ilijaš je postotak nezaposlenih osoba ženskog spola nešto viši u odnosu na Kanton (KS – 61.91%, Općina Ilijaš 66,11%). Najveći broj nezaposlenih osoba u Općini je NKV, KV i SSS, a postotak nezaposlenih osoba ženskog spola u ovim kategorijama je 69,72%, 57,39% i 73,27% respektivno.

Nezaposleni u Općini Ilijaš u odnosu na KS prema stručnoj spremi

Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje, Bilten, Statistički pregled mart 2023.

Nezaposleni u Općini prema spolu i stručnoj spremi

Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje, Bilten, Statistički pregled mart 2023.

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kao jedan od najvećih izazova bosanskohercegovačkog društva, problem je koji je odnedavno izašao iz privatne u javnu sferu. Ipak nasilje nad ženama i nasilje u porodici je i dalje jedan od najtežih oblika kršenja prava žena. Prema Studiji o rasprostranjenosti i karakteristikama nasilja prema ženama u BiH prema nalazima istraživanja, više od polovine žena doživjelo je bar neki oblik nasilja nakon što je navršilo 15 godina. Najšire je rasprostranjeno nasilje koje nad ženama vrše njihovi sadašnji ili bivši partneri, jer su oni počinioci u 71,5% slučajeva. U cjelini gledano, sfera intimnih partnerskih i porodičnih odnosa daleko je veći izvor opasnosti od nasilja za žene nego što je to šira zajednica. Ova Studija je analizirala iskustva osoba ženskog spola u pogledu nasilja, a broj prijavljenih incidenata je i dalje niži od ovih podataka.

Odgovornost nadležnih institucija u pogledu postupanja po prijavama za nasilje u porodici je utvrđena Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13“ i 75/21). Na

području šire regije Sarajeva djeluje Sigurna kuća - sklonište za žene i djecu žrtve nasilja u porodici koju vodi Fondacija Lokalne Demokratije.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH u Kantonu Sarajevo u 2022. godini je bilo ukupno 301 osoba koje su šticebene zaštitnom mjerom u sklopu provedenih aktivnosti, od čega je u Općini Ilijaš bilo njih 4 (1,33%). Prema evidenciji Javne ustanove „Kantonalni centar za socijalni rad“ Sarajevo, počiniocima nasilja u porodici, u 2022. godini izrečeno je ukupno 674 mjera od čega je 10 (1,55%) u Općini Ilijaš. 5 osoba (od 76 osobe u Kantonu što je 6,58%) je smješteno u Sigurnu kuću.¹⁷ Izrečene zaštitne mjere za Općinu Ilijaš su prikazane tabelarno:

<i>Osobe koje su šticebene zaštitnom mjerom</i>	4
<i>Broj nasilnih osoba kojima su izrečene zaštitne mjere</i>	5
<i>Broj obavještenja nadležnom sudu o izvršenju zaštitne mjere</i>	0
<i>Broj predloženih prekida zaštitne mjere</i>	0
<i>Broj predloženih produženja mjere</i>	0
<i>Broj predloženih zamjena mjere drugom mjerom</i>	0
<i>Broj dostavljenih izvještaja nadležnom sudu</i>	26

Prema dostupnim podacima u toku 2022. godine u Općini Ilijaš izrečeno je ukupno 10 mjera počiniocima nasilja u porodici. Broj izrečenih mjera je prikazan tabelarno:

<i>Udaljenje iz stana kuće ili nekog stambenog prostora i zabrana vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor</i>	0
<i>Zabrana približavanja žrtvi nasilja</i>	5
<i>Osiguranje zaštite osobe izložene nasilju u porodici</i>	0
<i>Zabrana uznemiravanja i uhođenja osobe izložene nasilju u porodici</i>	5
<i>Obavezan psihosocijalni tretman</i>	0
<i>Obavezno liječenje od ovisnosti</i>	0
UKUPNO	10

Izvor: Izvještaj o poslovanju – Izvještaj o radu i finansijskom poslovanju JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ za 2022. godinu

Od svih evidentiranih oblika nasilja u porodici mali broj bude procesuiran kao krivično djelo u skladu sa krivičnim zakonom. Iako podaci ne postoje za područje Općine, na području Kantona je u toku 2020. godine prijavljeno 227, a 2021. godine 270 lica prema kaznenim djelima protiv braka, porodice/obitelji i mladeži, dok je optuženo njih 51 i u 2020. i u 2021. godini.

U ovom trenutku nema podataka o drugim oblicima nasilja nad ženama (osim nasilja u porodici).

U 2014. godini, Općinsko vijeće Ilijaš je usvojilo Kodeks etike izabranih zvaničnika Općine Ilijaš kojim se „utvrđuje okvir etičkih principa i normi ponašanja za izabrane zvaničnike, prilagođene postojećem zakonodavstvu, propisima i principima ponašanja javne administracije, posebne obaveze, odnos prema

¹⁷ Izvještaj o poslovanju – izvještaj o radu i finansijskom poslovanju JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ za 2022.

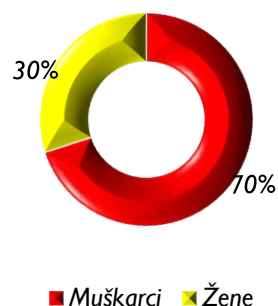
općinskoj upravi, nadzor, praćenje ponašanja, žalbene procedure i sankcije, te druga pitanja etike izabranih zvaničnika.“¹⁸

Javni život

Stanje ravnopravnosti spolova u oblasti javnog života se prvenstveno sagledava kroz ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca na pozicijama donošenja odluka. Bosna i Hercegovina je 1998. godine uvela kvotu za manje zastupljeni spol kao mjeru za osiguravanje jednakog učešća žena i muškaraca u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. Ova kvota je definirana članom 4.19 Izbornog zakona koji se odnosi se na minimalnu zastupljenost oba spola na listama kandidata od 40% sa utvrđenim rasporedom na listi za manje zastupljeni spol. Kvota se dosljedno provodi međutim brojna istraživanja pokazuju da biračko tijelo svojim glasovima prednost daje osobama muškog spola.

Žene su manje zastupljeni spol na mjestima odlučivanja u politici, a posebno u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. U zakonodavnim tijelima lokalnih samouprava u BiH prosječna zastupljenost žena iznosi ispod 18%. U tom smislu stanje nakon Lokalnih izbora 2020. godine u Općinskom vijeću Ilijaš je iznad prosjeka za BiH. Žene su međutim i dalje manje zastupljeni spol (zastupljene manje od 40%).

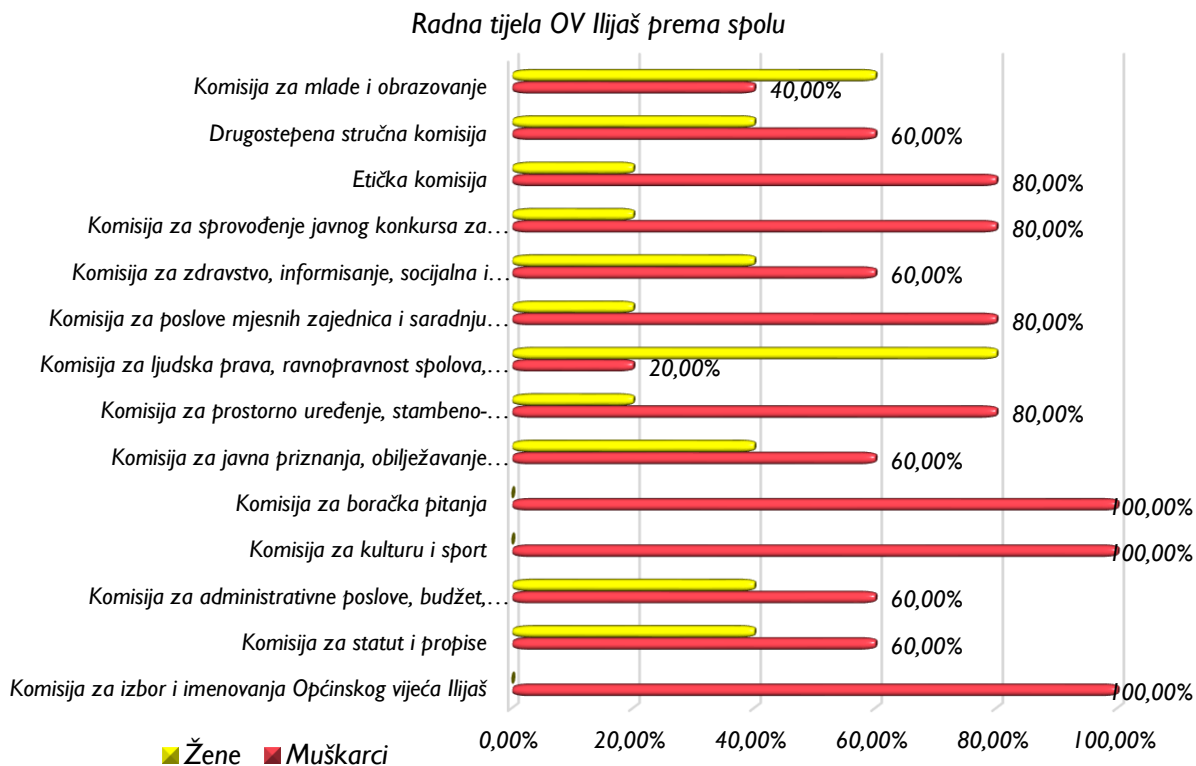
Sastav OV Ilijaš prema spolu

Izvor: Web stranice Općine Ilijaš

Dok je mogućnost uticaja općinskih organa na rezultate izbora ograničena, uticaj na sastav općinskih komisija je veći. Trenutno učešće osoba muškog i ženskog spola u ovim komisijama iznosi 70% osoba muškog spola i 30% osoba ženskog spola. I dalje postoje komisije u kojima su žene ili muškarci podzastupljeni, a u prosjeku nije ispunjen ni minimalni prag zastupljenosti od 40%. Od 14 komisija, u njih 3 nema izabranih osoba ženskog spola, a samo u dvije komisije je zastupljenost osoba ženskog spola veća od 40%.

¹⁸ Kodeks etike izabranih zvaničnika Općine Ilijaš dostupan na [KodeksEtikelzabranihZvanicnikaOpcinellijas.pdf](#)

Izvor: Web stranice Općine Ilijaš

Žene su podzastupljeni spol i kada se posmatraju podaci o trenutnim predsjednicima Savjeta mjesnih zajednica, jer od 14 mjesnih zajednica niti jedna nema predsjednicu. Broj članova savjeta MZ je 56 od čega je broj članova muškog spola 49 i ženskog spola 7.

5. Struktura Gender akcionog plana Općine Ilijaš

U skladu sa prethodnom analizom stanja ravnopravnosti u općini i pregleda provođenja obaveza iz Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini jasno je da je donošenje Gender akcionog plana Općine Ilijaš optimalan pristup.

U odnosu na te analize struktura Gender akcionog plana Općine Ilijaš za period 2023. – 2027. godina odražava trenutno stanje ravnopravnosti spolova i institucionalizacije ravnopravnosti spolova i sadrži tri srednjoročna cilja te u okviru svakog cilja rezultate koji se planiraju postići i to:

- Srednjoročni cilj 1.
Općinsko vijeće i općinske službe rade na unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Općini Ilijaš
- Srednjoročni cilj 2.
Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš
- Srednjoročni cilj 3.
Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Struktura Gender akcionog plana Općine Ilijaš je prikazana shematski ispod dok je detaljno prikazana u matrici logičkog okvira u narednom dijelu dokumenta: Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana Općine Ilijaš za period 2023. – 2027. godina.

6. Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana Općine Ilijaš za period 2023. – 2027. godine

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe rade na unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Općini Ilijaš													
Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
<i>1.1. Kapaciteti komisija i službi za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova unapređeni</i>	Obuke na temu ravnopravnosti spolova i diskriminacije na osnovu spola	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Održane dvije obuke za Komisiju za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Mart 2024.	Budžet općine i partnerstvo	I Izvršene pripreme za obuku (način, broj lica za obuku) i planirana budžetska sredstva ukoliko se ne iznađu partneri za obuku	Održane 2 obuke	Nakon imenovanja novih članova komisije izvršiti analizu i potrebu za obukom	Održana obuka za novoizabrane članove	Izrađena knjiga standarda za djelovanje Komisije bazirana na naučenim lekcijama	1000 KM	4 članice i 1 član	Spisak sa radionice, fotografije, materijali

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe rade na unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Općini Ilijaš													
Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Utvrđeni instrumenti za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova unapređeni	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavljenosti i prijedloge	Utvrđena metodologija za procjenu uticaja propisa Utvrđena metodologija za analizu uticaja plana i budžeta	Novembar 2023.	Budžet općine i partnerstvo	Utvrđena metodologija	Na 60% propisa urađena procjena	Na 70% propisa urađena procjena	Na 90% propisa urađena procjena		1000 KM za eksperta	-	Odluka u usvajanju metodologije
1.2. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova	Provedene obuke za ključne komisije i službe Općine	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavljenosti i prijedloge	Kapaciteti nadležnih službi općine omogućavaju primjenu metodologije za procjenu uticaja propisa i metodologije za analizu uticaja plana i budžeta	Novembar 2023. godine	Redovna sredstva i EU4HR projekta	Najmanje 20 osoba obučeno	-	-	-		500 KM i podrška od UN Women	Najmanje 20 osoba	Spisak sa radionice, fotografije, materijali

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe rade na unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Općini Ilijaš													
Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
1.3. Provedene sektorske analize mogućnosti za unaprjeđenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritetnim oblastima	Analiza dostupnosti administrativnih podataka razvrstanih po spolu	Općinske službe	Analiza o dostupnosti o administrativnih podataka razvrstanih po spolu dostavljena Komisiji sa prijedlogom prioriteta za unaprjeđenje	Decembar 2023.	Redovna sredstva						Sredstva nisu potrebna		Baze podataka Službi razvrstane po spolu
	Unaprjeđenje administrativne baze podataka	Općinske službe	Broj utvrđenih baza koji je unaprjeđen	2027. godina	Redovna sredstva	Najmanje 2 nove baze	Najmanje 2 nove baze	Najmanje 2 nove baze	Najmanje 2 nove baze	Najmanje 2 nove baze	Sredstva nisu potrebna		Broj baza razvrstanih po spolu i visina budžetskih sredstva koja su razvrstana po spolu

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe rade na unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Općini Ilijaš													
Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
I.4. Budžet Općine sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	Nadležne službe na osnovu analiza stanja u obrazloženj u prijedloga Budžeta procijenile uticaj na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Sve općinske službe, prioritetno Služba za privredu i finansije	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 20% budžeta obuhvaćeno analizom	Najmanje 10% više	Najmanje 10% više	Najmanje 10% više	Najmanje 10% više			

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe rade na unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Općini Ilijaš													
Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Izveštaj o izvršenju Budžeta Općine Ilijaš sadrži informacije o uticaju na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Služba za privredu i finansije	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	kontinuirano	Redovna sredstva		Izveštaj sadrži analizu uticaja za najmanje 20% programa	Izveštaj sadrži analizu uticaja za najmanje 30% programa	Izveštaj sadrži analizu uticaja za najmanje 40% programa	Izveštaj sadrži analizu uticaja za najmanje 50% programa			Izveštaji o izvršavanju budžeta
	Sredstva za provođenje Gender akcionog plana Općine Ilijaš su planirana u budžetu	Sve općinske službe, prioritetno Služba za privredu i finansije	Iznos sredstava	kontinuirano	Redovna sredstva	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM				

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
2.1. Smanjen jaz između dječaka i djevojčica u ostvarivanju rezultata u obrazovanju	Analizirati uzroke razloga za preferencije pri odabiru srednjeg obrazovanja	Općinske službe	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Oktober 2024. godine	Redovna sredstva								
	Promocija učešća djevojčica i dječaka u oblasti obrazovanja u kojima su manje zastupljeni	Općinske službe	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima Djevojčice romske nacionalnosti uključene u aktivnosti promocije	Maj 2024. godine i kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost		Najmanje 500 dječaka i 500 djevojčica	

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Podrška školovanju za marginalizirane grupe	Općinske službe	Izrađen je program za podršku visokoškolskog obrazovanja za marginalizirane grupe	Januar 2024.	Redovna sredstva	Podržane marginalizirane grupe	Podržane marginalizirane grupe	Podržane marginalizirane grupe	Podržane marginalizirane grupe	Podržane marginalizirane grupe	6.000 KM godišnje	Najmanje 40% osoba oba spola	Izvjешtaji o realizaciji programa
	Podrška školovanju djece u alternativnoj brzi	Općinske službe	Izrađen program za djecu u alternativnoj brzi i planirana sredstva	Januar 2024.	Redovna sredstva	Podržana djeca u alternativnoj brzi	Podržana djeca u alternativnoj brzi	Podržana djeca u alternativnoj brzi	Podržana djeca u alternativnoj brzi	Podržana djeca u alternativnoj brzi	Najmanje 20.000 KM godišnje	Jednak broj dječaka i djevojčica	
	Stipendiranje ravnopravnog učešća dječaka i djevojčica u srednjem stručnom obrazovanju	Općinske službe	% stipendija za dječake i djevojčice	Kontinuirano	Redovna sredstva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva			

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Osigurana ravnopravnost spolova kod stipendiranja romske djece	Općinske službe	% stipendija za dječake i djevojčice	Kontinuirano	Redovna sredstva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva		Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	
	Izvršiti analizu uticaja dodijeljenih stipendija za učenike i učenice (ne)ravnopravnost spolova i (po potrebi) izmijeniti kriterije dodjele	Općinske službe	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar 2024. godine	Redovna sredstva		Izrađena analiza i dostavljena Vijeću	Izrađena analiza i dostavljena Vijeću	Izrađena analiza i dostavljena Vijeću	Izrađena analiza i dostavljena Vijeću	Nisu potrebna dodatna sredstva	Nije primjenljivo	

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Promocija sporta za sve	Općinske službe	Broj podržanih klubova koji promovišu sportove za dječake i djevojčice, žene i muškarce (sa posebnim fokusom na žene sa invaliditetom/ roditelje djece sa invaliditetom)	Redovno	Redovna sredstva	Najmanje 5 klubova	10% klubova više	10% klubova više	10% klubova više	10% klubova više	Redovna sredstva Općine za sport		
2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	Analizirati razloge manje stope zaposlenosti i veće stope nezaposlenosti žena na području općine	Općinske službe	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar 2024. godine	Redovna sredstva		Izrađena analiza i dostavljena Vijeću	Provode se zaključci Vijeća	Provode se zaključci Vijeća	Provode se zaključci Vijeća	4000 za troškove analize		

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Promovirati postojeće servise podrške ženskom poduzetništvu	Općinske službe	Izrađeni materijali koji sadrže informacije o servisima podrške ženskom preduzetništvu u u saradnji sa Privrednom komorom KS i FBIH	Kraj 2023.	Redovna sredstva	Najmanje 1 događaj godišnje	Najmanje 1 događaj godišnje	Najmanje 1 događaj godišnje	Najmanje 1 događaj godišnje	Najmanje 1 događaj godišnje			
	Kreirati programe podrške nezaposlenim ženama kroz korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja	Općinske službe	Izrađen program podrške	2023. – 2027. godina	Budžet općine i partnerstvo	Općina podržava poduzetnice sa 50.000 KM	Općina podržava poduzetnice sa 60.000 KM	Općina podržava poduzetnice sa 70.000 KM	Općina podržava poduzetnice sa 80.000 KM	Općina podržava poduzetnice sa 90.000 KM	350.000 KM za 5 godina		

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Analizirati mogućnosti za unapređenje kapaciteta predškolskih ustanova	Služba za društvene djelatnosti i poslove mjesnih zajednica i Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoliša	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Novembar 2023. godine	Redovna sredstva	Analiza izvršena i dostavljena Vijeću sa preporukama	Broj provedenih zaključaka Vijeća	Broj provedenih zaključaka Vijeća	Broj provedenih zaključaka Vijeća	Broj provedenih zaključaka Vijeća			Analiza i izvještaji o provedenim preporukama
2.3. Osigurana podrška ranjivim grupama žena i muškaraca	Osigurati finansijsku podršku porodicama sa novorođenom djecom	Služba za opću upravu, boračko – invalidsku i socijalnu zaštitu	Nastaviti sa osiguravanjem redovne podrške porodicama sa novorođenom djecom koja su u teškom finansijskom stanju	Kontinuirano	Redovna sredstva	Obezbjediti sredstva za sve porodilje sa područja Općine Ilijaš	Analizirati potrebe za povećanjem naknada i/ili uvođenje socijalne mjere za porodice u stanju socijalne potrebe	Obezbjediti sredstva za sve porodilje sa područja Općine Ilijaš	Analizirati potrebe za povećanjem naknada i/ili uvođenje socijalne mjere za porodice u stanju socijalne potrebe		120.000 do 150.000 godišnje	100 % žene	Zaključci o isplati sredstva, analitičke kartice, izvještaj o izvršavanju budžeta

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Nastaviti sa finansijskom podrškom troškova vantjelesne oplodnje	Služba za opću upravu, boračko – invalidsku i socijalnu zaštitu	Promovirati i osigurati finansijsku podršku troškova vantjelesne oplodnje	Kontinuirano	Redovna sredstva	Obezbjediti sredstva za sve korisnice sa područja Općine Ilijaš	Izvršiti Analizu zahtjeva i potreba u cilju uvođenja dodatnih prava (hormonalna terapija i sl.)	Obezbjediti sredstva za sve korisnice sa područja Općine Ilijaš	Obezbjediti sredstva za sve korisnice sa područja Općine Ilijaš	Obezbjediti sredstva za sve korisnice sa područja Općine Ilijaš	Od 50.000 do 70.000 godišnje	100 % žene	Baza korisnica, Zaključci za isplatu sredstva, analitičke kartice, Izvještaj o izvršavanju budžeta

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
2.4. Općina doprinosi prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama	Doprinos prevenciji nasilja nad ženama i nasilja u porodici obilježavanjem Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.)	Komisija za zaštitu ljudskih prava, ravnopravnost spolova, predstave i prijedloge	Općina se pridružila kampanji	Kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 1 aktivnosti godišnje	Najmanje 1 aktivnosti godišnje	Najmanje 1 aktivnosti godišnje	Najmanje 1 aktivnosti godišnje	Najmanje 1 aktivnosti godišnje	5.000 KM		Brošure, izvještaji sa sjednica, zapisnici i sl
	Redovno razmatranje izvještaja o nasilju u porodici Službe socijalne zaštite Općine Ilijaš	Služba za opću upravu, boračko – invalidsku i socijalnu zaštitu i Komisija za zaštitu ljudskih prava, ravnopravnost spolova, predstave i prijedloge	Izveštaj raspravljen sa ključnim akterima i usvojene preporuke za djelovanje	Jednom godišnje	Redovna sredstva	Najmanje 1 izvještaj analiziran	Najmanje 1 izvještaj analiziran	Najmanje 1 izvještaj analiziran	Najmanje 1 izvještaj analiziran	Najmanje 1 izvještaj analiziran	Nisu potrebna sredstva za ovu aktivnost		Izveštaji i zapisnici Komisije

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Organizovati obuke na temu seksualnog uznemiravanja za Komisiju za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Komisija za zaštitu ljudskih prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Članovi i članice komisije mogu prepoznati i odgovoriti na seksualno uznemiravanje	U toku 2024. godine	Budžet općine i partnerstvo	Najmanje jedna obuka		Najmanje jedna obuka			1000 KM		Izvištaj sa obuke
	Donijeti Odluku o nultoj toleranciji za seksualno uznemiravanje i uznemiravanje na osnovu spola	Kabinet Općinskog načelnika	U skladu sa Odlukom o nultoj toleranciji Vlade FBiH donesena Odluka za Općinsku službu i ustanove pod nadzorom općine	U roku od tri mjeseca od usvajanja GAP	Redovna sredstva	Donesena Odluka					Nisu potrebna sredstva za ovu aktivnost		Odluka o nultoj toleranciji

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Organizovati obuke na temu seksualnog uznemiravanja i uznemiravanja na osnovu spola	Nadležna služba u skladu sa Odlukom	Članovi/ce Komisije mogu prepoznati i odgovoriti na seksualno uznemiravanje u skladu sa Kodeksom ponašanja kao osnov političkog integriteta izabраних zvaničnika Općine Ilijaš	Kraj 2024. godine	Redovna sredstva i partnerstvo	Najmanje 20% uposlenika prošlo obuke	Najmanje 20% uposlenika prošlo obuke	Najmanje 20% uposlenika prošlo obuke	Najmanje 20% uposlenika prošlo obuke	Najmanje 20% uposlenika prošlo obuke			
2.5. Osigurana ravnopravna zastupljenost osoba muškog i ženskog spola u tijelima nad kojima Općina vrši	Analizirati uzroke podzastupljenost žene u Savjetima mjesnih zajednica Općine	Služba za društvene djelatnosti i poslove mjesnih zajednica i	Analiza izrađena sa prijedlogom mjera	Kraj 2024. godine	Redovna sredstva	Izveštaj sa preporukama dostavljen Vijeću	Provide se zaključci Vijeća			Nakon izbora savjeta povećan stepen ravnopravnog učešća	Nije primjenljivo	Nije primjenljivo	Podaci o zastupljenosti žena i muškaraca u Savjetima

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
nadzor	Osigurati ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim komisijama Općine uključujući i predsjednike/ce komisija	Općinsko vijeće, putem Komisije za zaštitu ljudskih prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Muškarci i žene zastupljeni sa najmanje 40% u svim komisija koje osnivaju tijela Općine	Kontinuirano	Redovna sredstva			Osigurano ravnopravno učešće žena i muškaraca			Nije primjenljivo	Nije primjenljivo	Odluka o potvrđivanju sastava komisija
2.6. Općina Ilijaš doprinosi unapređenju zdravlja i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Promocija preventivnih sistematskih pregleda u institucijama i ustanovama čiji je osnivač Općina Ilijaš	Zdravstveni savjet Općine Ilijaš Sve institucije i ustanove čiji je osnivač Općina Ilijaš	Sredstva za preventivne sistematske preglede žena i muškaraca zaposlenih u Općini Ilijaš su osigurana	Kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 50% osoba ima pristup plaćenom sistematskom pregledu	Najmanje 60% osoba ima pristup plaćenom sistematskom pregledu	Najmanje 70% osoba ima pristup plaćenom sistematskom pregledu	Najmanje 80% osoba ima pristup plaćenom sistematskom pregledu	Najmanje 90% osoba ima pristup plaćenom sistematskom pregledu		Najmanje 80% osoba ženskog i muškog spola	

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Praćenje trendova i izvještavanje o zdravlju i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Zdravstveni savjet Općine Ilijaš	Savjet za zdravlje kontinuirano provodi aktivnosti u oblasti prevencije Planiran je budžet za projekte Savjeta	Kontinuirano	Redovna sredstva	Izveštaj Vijeću sadrži informacije o zdravlju i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Izveštaj Vijeću sadrži informacije o zdravlju i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Izveštaj Vijeću sadrži informacije o zdravlju i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Izveštaj Vijeću sadrži informacije o zdravlju i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Izveštaj Vijeću sadrži informacije o zdravlju i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola		Nije primjenljivo	
	Promocija preventivnih zdravstvenih pregleda bolesti osoba muškog i ženskog spola	Zdravstveni savjet Općine Ilijaš	Savjet za zdravlje kontinuirano provodi aktivnosti u oblasti prevencije Planiran je budžet za projekte Savjeta	Kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 2 promotivne aktivnosti	Najmanje 2 promotivne aktivnosti	Najmanje 2 promotivne aktivnosti	Najmanje 2 promotivne aktivnosti	Najmanje 2 promotivne aktivnosti			

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Ilijaš

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Podrška mjerama natalitetne politike - sufinansiranje vantjelesne oplodnje	Nadležna komisija	Općina sufinansira vantjelesnu oplodnju u skladu sa standardima na području FBiH	Kontinuirano	Redovna sredstva	40.000	60.000	60.000	60.000	60.000	Od 40.000 do 60.000	Broj korisnika/ca ovisi od broja zahtjeva	

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
3.1. Općina promovira ravnopravnost spolova	Utvrđen je Program obilježavanja dana od značaja za ravnopravnost spolova	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge / Općinski načelnik	Obilježavaju se 8. mart „Međunarodni dan žena“, Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.), Međunarodni dan žena u IKT-u, 19.11. Međunarodni dan muškaraca i drugi	Kraj 2023. godine	Budžet općine i partnerstvo	Najmanje 80% programa realizirano	Najmanje 80% programa realizirano	Najmanje 80% programa realizirano	Najmanje 80% programa realizirano	Najmanje 80% programa realizirano	U ovisnosti od sadržaja programa	Nije primjenljivo	Program obilježavanja Broj saopćenja za javnost

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Promotivni materijali o ciljevima Gender akcionog plana Općine Ilijaš su dostupni na web stranici i u šalter salama	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge i Kabinet Općinskog načelnika	Broj izrađenih materijala	Mart 2024. godine	Budžet općine i partnerstvo	Najmanje 500	Najmanje 500	Najmanje 500	Najmanje 500	Najmanje 500	1000 KM	Nije primjenljivo	Promotivni materijali
3.2. Redovno se prati stanje ravnopravnost i spolova na području Općine	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge organizuje sjednice sa ciljem praćenja provođenja (monitoring) Gender akcionog plana	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Održana polugodišnja i godišnja sjednica na kojoj je razmotren napredak i utvrđeni prioriteti za naredni period	maj i decembar svake godine	Redovna sredstva	Najmanje 2 sjednice godišnje	Najmanje 2 sjednice godišnje	Najmanje 2 sjednice godišnje	Najmanje 2 sjednice godišnje	Najmanje 2 sjednice godišnje	Nije primjenljivo	Nije primjenljivo	Zapisnici sa sjednica komisije

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Općinsko vijeće razmatra izvještaj o provođenju Gender akcionog plana	Općinsko vijeće na prijedlog Komisije za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Usvojen izvještaj i doneseni zaključci o prioritetima	Februar svake godine	Redovna sredstva	Najmanje tokom jedne sjednice	Najmanje tokom jedne sjednice	Najmanje tokom jedne sjednice	Najmanje tokom jedne sjednice	Najmanje tokom jedne sjednice	Nije primjenljivo	Nije primjenljivo	Zapisnik Općinskog vijeća
	Izvršiti procjenu (evaluaciju) provođenja Gender akcionog plana kao osnovu za izradu narednog Gender akcionog plana	Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge i nevladin sektor	Izvršena procjena provođenja Gender akcionog plana	Juni 2027. godine	Budžet općine i partnerstvo			Srednjoročna evaluacija provođenja GAP i (po potrebi) izrada izmijenjenih aktivnosti		Izrađen nacrt GAP Općine Ilijaš za period 2028-2032.	1000 KM	Nije primjenljivo	Izveštaj o evaluaciji Nacrt GAP

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
3.3. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnost i spolova	Utvrđen je spisak organizacija civilnog društva i pojedinaca koje se bave ravnopravn ošću spolova	Služba za društvene djelatnosti i poslove mjesnih zajednica	Spisak dostupan svim općinskim tijelima i na web stranici općine	Kraj 2023. godine	Redovna sredstva	Objavljen spisak na web stranici	Objavljen spisak na web stranici	Objavljen spisak na web stranici	Objavljen spisak na web stranici	Objavljen spisak na web stranici	Nije primjenljivo	Nije primjenljivo	Web stranica Vijeća

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Organizira se tematska sjednica sa civilnim društvom sa ciljem definiranja prioriteta u oblasti ravnopravnosti spol	Služba za društvene djelatnosti i poslove mjesnih zajednica, Komisija za kulturu i sport, Komisija za mlade i obrazovanje i Komisija za zaštitu ljudskih prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Tokom tematske sjednice prikupljeni prijedlozi civilnog društva u pogledu prioriteta	Oktober svake godine	Redovna sredstva	Najmanje 1 sjednica godišnje	Najmanje 1 sjednica godišnje	Najmanje 1 sjednica godišnje	Najmanje 1 sjednica godišnje	Najmanje 1 sjednica godišnje	1000 KM	Najmanje 10 organizacija civilnog društva po sjednici	Zapisnici sa sjednica

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova													
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Osigurana sredstva za projekte nevladinih organizacija sa ciljem provedbe Gender akcionog plana	Služba za društvene djelatnosti i poslove mjesnih zajednica, Komisija za kulturu i sport, Komisija za mlade i obrazovanje i Komisija za zaštitu ljudskih prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge	Dio sredstava za projekte NVO se dodjeljuje za aktivnosti provođenja GAP Nevladine organizacije doprinijele realizaciji GAP	Kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	50.000 KM godišnje	U ovisnosti od ciljeva projekata	Izvištaji projekata

7. Monitoring i evaluacija Gender akcionog plana Općine Ilijaš

Osnovni mehanizam praćenja provedbe Gender akcionog plana Općine Ilijaš jeste nadzor koji provodi Komisija za ljudska prava, ravnopravnost spolova, predstavke i prijedloge. Zadatak Komisije je da prati aktivnosti provedbe, prikupljanja informacija koje su potrebne za analizu ostvarenih ciljeva i rezultata i osiguraju ostvarenje rezultata aktivnosti navedenih u dokumentu. Nadzor nad provedbom pratit će se organizacijom sjednica za nadzor svakih šest mjeseci, kojom prilikom će nadležna tijela i službe Komisiji redovno i sistematski dostavljati informacije o provedbi. Pored toga, Komisija će jednom godišnje informisati Općinsko vijeće Ilijaš i sve ključne aktere uključene u implementaciju aktivnosti o ostvarenim rezultatima, te će predlagati Općinskom vijeću odgovarajuće zaključke.

